

XXVII. СЕДНИЦА
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 9. децембра 1921. године у Београду.

Председавао председник **Миша Трифуновић**.

Заменик секретара **Фехим Курбеговић**.

Присутан Министар социјалне политике др. Вјекослав Куковец.

(Почетак у 10.30 часова.)

Председник **Миша Трифуновић**: Отварам 27. редовну седницу. Изволите чути протокол прошлога састанка.

Заменик Секретара **Фехим Курбеговић** чита протокол 26. састанка Законодавног Одбора.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли каквих примедба на овај протокол? (Нема.) Примедба нема, објављујем, да је протокол примљен.

Част ми је саопштити Одбору, да су дошле ове молбе и разне представке:

1. Врањско електрично друштво моли, да се питање давања концесија по тражењу Министра Пољопривреде и Вода реши што повољније;

2. Трговачка и Обртничка Зборница из Љубљане моли, да се не дозволи концесијима слободно располагање становима;

3. Земаљски Савез помоћних чиновника и дневничара Босне и Херцеговине тражи, да се помоћни чиновници Босне и Херцеговине и дневничари преведу на динарске плате и да им се појача додатак на скупоћу;

4. Трговци града Ниша и занатлије моле, да се привремено закон о порезу на пословни обрт измени у духу предлога Трговачке Коморе и Запалтијске Коморе;

5. Грађани града Охрида моле, да се не одобри давање концесије за експлоатацију риболова на Охридском језеру акционарском друштву;

6. Друштво за просвећивање жене доставило је молбу жељезничарки за побољшање њиховог материјалног стања.

Све ове молбе и представке упућене су надлежним секцијама.

Затим ми је част извести Одбор, да су дошли ови извештаји:

а) Трећа секција поднела је извештаје: о уредби о заштити деце и младежи, о враћеним члановима уредбе о заштити радника, о уредби о привременом уређењу пензионог осигурања намештеника; о наредби о устројству покрајинског фонда за Словенију;

б) II. секција поднела је извештај о уредби о платама општинских чиновника у Хрватској;

в) I. Секција поднела је извештај о враћеним уредбама: о привременом закону о порезу на ратне добитке; о разреду пореза у Србији и Црној Гори и о порезу на пословни промет;

г) III. Секција поднела је извештај о уредбама Министарства Аграрне Репорме.

Кад буде могуће ово ће се ставити на дневни ред.

Реч има г. Гостинчар.

Јосип Гостинчар: З овиром на то, да је влада в оставци ни да је туди парламенат суспендиран, мислим, да би било погодно правилно, да би туди законодајни одбор не деловао. Кајти нима змисла, да зборујемо, че не вемо, какшна бо влада, ки бо превзела за то одговорност. Зато впрашам г. председника, али хоче деловање тега одбора прекинути за толико часа, доклер се не састави нова влада.

Председник **Миша Трифуновић**: Господину посланику част ми је одговорити, да је то питање већ једанпут било покренуто у Законодавном Одбору и да се о томе расправљало. Можемо и сада дискутовати, ако је Одбор вољан да се о томе поново расправља. Ми смо прошли пут решили, да извесне ствари односно делокруга Законодавног Одбора, које спадају под чл. 130. Устава, можемо у Законодавном Одбору претресати и да о њима можемо доносити закључке, без обзира на то што је Влада у оставци. Што се тиче делокруга Законодавног Одбора, који спада под чл. 133. Устава, о том можемо обуставити решавање док нова влада не би била образована, јер ће онда министри имати моћи да своје пројекте бране. Ако је Законодавни Одбор вољан другачије одредити, то је друга ствар, али ми смо последњи пут тако решили. Реч има г. министар за социјалну политику.

Министар Социјалне политике др. **Вјекослав Куковец**: Господо, ја немам ту никакве легитимације да говорим као члан бивше владе, али у предметима, који су на дневном реду има много уредаба, које су током расправе у одсецима измењене ни мелуе — на боље. Ако ми сада не радимо, а прошло је и проћи ће време, које је за то одређено, онда би остале ове уредбе онакве какве су или горе, него ли би биле да се овде ради и да се оне измене. Ја упозорјем у том погледу само на уредбу о инвалидима, на уредбу о заштити радника, која је скоро до краја свршена, затим на уредбу о скупоћу, која је по жељи посланика послата у секцију. Те би све уредбе остале какве су са својом оном садржином, која је толико била нападана у задње време, а одговорност би пала на ону господу, која неће да раде.

Председник **Миша Трифуновић**: Прелазимо на дневни ред. На дневни је реду пријем у целости уредаба министарства правде за Словенију и Далмацију, и Министарства Пољопривреде и вода. Приступитићемо гласању и то најпре о закону о дежелни комисији за промет з земљишци на Словенском. Молим г. Курбеговића, да заступа секретара

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове одбора, да гласају и они су гласали.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, масало је свега 14 посланика. Сви су гласали »за«. Објављујем, да је овај закон примљен.

Сада прелазимо на дефинитивно гласање закона о преносу вложков из дежелне деске штајерске ин корошке в дежелно деско крањско. Изволите чути господина секретара.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива народне посланике.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 17 посланика. Сви су гласали »за«. Објављујем, да је овај закон примљен.

Сада прелазимо на дефинитивно гласање Закона о укићењу наредбе целокупне Народне Владе СХС, в Љубљани о надзирању подјетиј ин земљишч. Изволите чути господина секретара.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, гласало је свега 16 посланика. Сви су гласали »за«. Објављујем, да је овај закон примљен.

Сада прелазимо на дефинитивно гласање закона о печату ин присеги нотарјев в обмочју вишијега дежелнега содишч в Љубљани. Изволите чути господина секретара.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 17 посланика. Сви су гласали »за«. Објављујем, да је овај закон примљен. Молим, изволите чути даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о олајшавах в содном постопању за обмочје вишијих дежелних содишч в Љубљани ин Сплиту.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, гласало је свега 18 посланика. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим изволите чути даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о зачасни уредби содства в Прекмурју.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора, да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 17 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим, да чујете даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о привременом уређењу задњег судског степена за крајеве у подручју виших земаљских судова у Сплиту и Љубљани.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора, да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је 18 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим, да чујете даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о привременом скраћењу судијско-приправне службе за подручје виших земаљских судова у Сплиту и Љубљани.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора, да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је 18 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим, да чујете даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о пристојбинах изведенцев в казенском постопању

в обмочју вишијих дежелних содишч в Љубљани ин Сплиту.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је 18 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим, да чујете даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о преуредитви службенега размерја подурадников ин слуг в подручју вишијих дежелних содишч в Љубљани ин Сплиту.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора, да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је 18 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен. Молим, да чујете има даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав** чита Закон о измени висине повчаних износа садржаних у прописима материјалног и формалног казненог права у подручју виших земаљских судова у Сплиту и Љубљани.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива чланове Законодавног Одбора, да гласају.

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је 18 чланова. Сви су гласали »за«. Према томе објављујем, да је овај закон примљен.

Сад прелазимо на уредбе за Далмацију. Први је на реду: Закон гледе укинућа царске наредбе о заштити имовине због велеиздаје. Молим г. секретара да прозива посланике ради гласања.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 18 посланика, и сви су гласали »за«. Према овоме, овај је закон примљен. Молим да идемо даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: На реду је Закон гледе продужења рока застаре неких тражбина за подручје вишег земаљског суда у Сплиту и у Љубљани.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 18 посланика и сви су гласали »за«. Према овоме овај је закон примљен.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: На реду је Закон с катерим се звишује пристојбина за рибарске књижице на Крањском.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 18 посланика и сви су гласали »за«. Објављујем, да је овај закон примљен.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: На реду је Закон о земљишничкој забиљешци секвестра непријатељских имовина.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 18 посланика и сви су гласали »за«. Према овоме је овај закон примљен. Молим да идемо даље.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: На реду је закон о привременој припадности острва Крка и дела Каставске општине.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Гласало је свега 18 посланика и сви су гласали »за«.

Сада, господо, прелазимо на другу тачку дневног реда, на продужење претреса извештаја II. секције о изборима Општинског заступства у Словенији.

Др. **Јосип Хохњец**: Г. министар Куковец је преј поударјал, да морамо в законодајнем одбору делати, кер со на дневнем реду велеважне ствари социалнега значаја. Јаз нимам нич проти тему, да се је о тех стварех разправљало; обратно, наша странка је при тем соделовала, ни сиџер з велико виемо, тако да је дајала тако званим државотворним странкам добер зглед. Тода ствар, ки је седај на дневнем реду, ни социалнега значаја, ампак политичнега. Господ министер је попреј рекел, да мора законодајни одбор делати ради тега, кер је треба принести маренкако изпремембо in melius (на бољше). Тода то, кар се очивидно намерава скленити гледи обичнега реда в Словенији, ни никака reformatio in melius, ампак in peius (на слабше). Мислим, да је треба тисте људи, ки со дандасес противники женске волилне правнице, а се именујејо демократи, справити в музеј за демократске куриозитете.

Наша странка захтева, да се женскам да волилна правница. Радикална странка је била толико поштења ни увидевна, да је дала в Словенији женскам волилно правницо. Тода пришли со други господје, ки со били маљ демократичнега мишљења, ни со женско волилно правницо кратно мало чртали. Проти тему морамо одлучно настојати ни уиамо, да бо радикална странка остала доследна ни бо гласовала проти послабшању обичнега реда в Словенији.

Господје! Нити енега разлога ни за то, да би се в Словенији женска волилна правница укинула. Ми смо в тем озиру досегли всај толико, да со радикалци рекли: »Добро, нај се направи всај експеримент з женско волилно правницо, ни сиџер в Словенији«. Радикалци со тореј на женско волилно правницо пристали ни не вем, закај нај би се данес то укинуло. Зато одлучно протестирамо проти тему, да би се данес о тем разправљало, кер нимамо владе, ки би превзела одговорност за та чин. Зато предлагам, да се та разправа скине з дневнега реда, кер је то вирашање политичнега значаја, ни просим г. председника, да да мој предлог на гласовање.

Председник **Миша Трифуновић**: Дакле, господо, молим да се разумемо. Прошлого пута било је неспоразума. Ми смо свршили овај § 1., али он има два дела. Један се тиче женског права гласа, а други се тиче пасивног и активног изборног права и колико ће трајати једно а колико друго. Ви имате, господо, извештај како је секција предложила: Ми смо први део § 1. о женском праву свршили и гласали и то је право, како сам ја разумео, пропало. Сај има други део активног и пасивног права. Кад и њега свршимо, онда ћемо гласати о §-у првом у целини. У осталом, ту је г. известилац на ће и он казати да ли је тако.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: Што се тиче овог политичког питања гледи женског права, ми смо већ одгласали. Што се тиче другог предлога г. Дрофеника, да је потребно бављење од једне године на две за постизање активног права проширити, ми писмо о томе гласали. Сај треба да гласамо о предлогу г. Дрофеника. Ја мислим, да прво гласамо о предлогу г. Дрофеника и ако би овај предлог пао, онда долази предлог г. Кристана за активно право.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. др. Шимрак.

Др. **Јанко Шимрак**: Ја се сећам, господо, конца последње седнице о овоме предмету. Ствар је текла овако. Г. Кристан је из клупа опозиције јасно добацно, да гласови нису били тачно побројани, а и по другицут је установљено, да гласови нису тачно побројани. И онда је г. Председник казао: и о једном и о другом предмету гласаћемо на идућој седници још једанцут. Зато лепо молим — кад Ви мислите, да имате већину за женско право гласа —, да се поново приступи гласању тим пре, што је опозиција пребацила да је било криво збројано, а и код другога гласања показало се то исто. (**Недељко Дивац**: Цео посао је био обављен у нереду и зато је Председник на свршетку седнице казао, да ће се на идућој седници поново гласати.)

Председник **Миша Трифуновић**: Сећам се. Ви у неколико имате право. Ја сам прогласно, да је женско право пропало и казао сам, како се добро сећам, 10 против 8. Ми смо прешли на други део гласања о чл. 1. За време гласања другога дела била је марма. Занста су г. Кристан и г. Дивац протествовали и г. Дивац је пришао столу и протествовао. Било је немира и ја сам морао да прекинем седницу, и чини ми се, да сам казао, да ћемо гласати о целом члану. Ради мира и реда ми можемо учинити да гласамо о целом члану још једанцут. Желите ли, господо, да гласамо по деловима. (Др. **Хохњец**: Молим Вас, господине председниче, ја сам ставио предлог, да се овај први члан скине с дневнога реда.)

Јосип Дрофеник: Др. Хохњец је рекел, нај се направи в Словенији експеримент з женско волилно правницо. Јаз се морам проти тему одлучно заваровати. Словенија ни заради тега тукај, да би се жњо делало експерименти в прилог клерикалцем, да би клерикалци гонили в процесијах женске на волилне. (Клици: »Сај захтевајо женско волилно правницо туди социјалисти!« Туди јаз сем же изјавил, да сем в принципу за женско волилно правницо, а само, че се уведе женска волилна правница за всо државо. (Др. **Шимрак**: А код дебате о Уставу сте говорили против женског права гласа!«) Јаз ту изјавим, да спрејемо женско волилно правницо туди ми, че јо спрејемо Срби. Јаз нисем сепаратист. (Уговори: »Мари је захтева по женски волилни правници сепаратизем?«) Јаз именујем то сепаратизем, че увајамо за Словенијо друг волилни принцип него за остало државо. Зато просим, да законодајни одбор не дела никакв изјеме за Словенијо. Сај господје из Југословенског клуба не захтевајо женске волилне правнице заради тега, кер јо моробити захтевајо женске, ампак само в интересу њихове странке. Зато просим, да се предлог др. Хохњечев одклопи ни спрејеме предлог секције.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, да приступимо решавању. Г. Хохњец је ставио пред-

лог, да се овај параграф скине с дневног реда, да се одложи за доцније, али г. известилац не прима тај предлог и ја се морам да држим пословника, јер г. известилац говори у име секције.

Др. Лаза Марковић: Г. председниче, о претходном питању гласало се увек пре тога. То је предлог, који не прејудницира решење и прво се о њему гласа.

Председник Миша Трифуновић: То је ствар толеранције. Прво се гласа о предлогу секције, а кад секција каже да не прима да се ова ствар одложи, ја морам тако поступати. Ако пак предлог секције пропадне, онда долазе на решење други предлози. Ако Законодавни Одбор жели, да ставим предлог г. Хохњеца на гласање, да се ова ствар одложи, ја ћу тако учинити.

Ивестилац др. Грегор Жерјав: Ја не примам никако да се гласа о томе предлогу г. Хохњеца.

Председник Миша Трифуновић: Онда ћемо ићи оним путем како сам казао.

Милорад Вујичић: Ако ће се гласати о предлогу г. Хохњеца, да се чл. 1. врати у секцију, ја немам што да говорим, а ако ће се ово питање решавати, ја имам да кажем своје мишљење.

Председник Миша Трифуновић: Као што сам казао, враћамо се на цео чл. 1., пошто је било ларме на прошлој седници. Ја ћу ставити први део параграфа 1. на гласање т. ј. женско право гласа, а после тога ставићу пасивно и активно изборно право, па онда цео члан 1. Прво ћу ставити женско право гласа.

Милорад Вујичић: У том случају ја хоћу да говорим.

Председник Миша Трифуновић: Молим вас, г. Вујичићу, дебата је свршена, ми смо гласали.

Милорад Вујичић: Ви сте казали да нисмо гласали.

Председник Миша Трифуновић: Дошли смо на моменат гласања и ми смо свршили гласање и о женском праву а затим о пасивном и активном изборном праву, па је то покварено.

Милорад Вујичић: Ја хоћу, да говорим о женском праву гласа.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Вујичић.

Милорад Вујичић: Ја, господо, нећу да износим своје мишљење да ли сам заиста за женско право гласа или нисам. То је питање као што знате претресано на дугачко и на широко кад смо правили Устав, него хоћу да кажем, да ја сматрам по моме скромном мишљењу, да ми као Законодавни Одбор немамо права да решавамо о женском праву гласа. Право гласа грађана то је њихово битно уставно право, то се право расправља самим Уставом као основним законом наше земље. По нашем Уставу резервисано је, да се питање женскога права законом реши. Ми као Законодавни Одбор нисмо Народна Скупштина и немамо права да решавамо о женском праву нити за целу земљу нити за поједине крајеве, то је право Народна Скупштина задржала искључиво за себе а ми ни у ком случају то немамо права да решавамо. Наша је дужност по чл. 130. Устава, да разматрамо уредбе које постоје, али битно питање које расправља Народна Скупштина, ми то питање немамо права да расправљамо. С те тачке гледишта ја ћу бити противан, ако се овде рас-

правља о женском праву гласа. А опет кажем, да задржавам право себи да говорим онда, кад буде Народна Скупштина решавала о женском праву гласа. Овде сматрам, да Законодавни Одбор није надлежан, противно Уставу да решава то питање и ако га решава, он га решава противно Уставу.

Др. Јанко Шимрак: Што се тиче овога питања, које је истакао господин Вујичић, ја се потпуно слажем, да збиља Законодавни Одбор не може мењати темељне и најважније ствари, а то је баш овде случај. Само ја не знам, да ли је г. Вујичић добро разумео г. Хохњеца, пошто је овај говорио словеначки, да та уредба постоји и да ту има унесено женско право гласа. (Известилац др. Жерјав: Није истина.) Била је прва. Влада је издала, а не г. Жерјав. (Известилац др. Жерјав: То је познато целом политичком свету.) Стоји ствар, да је у тој уредби било унесено женско право гласа, које се овде укида и ја се онда потпуно слажем са госп. Вујичићем, да ту ствар не можемо решавати, него да треба да је вратимо у Секцију.

Ивестилац др. Грегор Жерјав: Ствар је, господо, у овоме. Најпре је влада донела почетком г. 1920. изборни ред за Словенију у коме је било изборно право за женске. После тога је дошла коалициона влада, која је изменила ову уредбу и издала нову уредбу, у којој нема женског права гласа. На темељу ове уредбе су се провели општински избори у Словенији без женског права гласа, и то је правно стање, које је било на дан ступања на снагу Устава. Сад ова је уредба у ревизији и г. Вујичић има права, да би мењањем ове уредбе прејудницирали начелно питање, које је Уставом дато искључиво у руке Законодавној Скупштини.

Председник Миша Трифуновић: Господо, приступићемо гласању. Секција предлаже, да се одбаца 1. став овога члана, да се женама да право гласа. Гласаћемо о предлогу Секције. Ко је за то, да се предлог прими, овако како је секција предложила, значи да се одбије женско право гласа, изволиће седети, а ко је против, изволиће устати. (Др. Шимрак: Молим вас, ја сам предложено, да се поименично гласа.) Лепо, ја молим, г. секретара, да изволи прозивати господу посланике. Ко је за предлог секције, да се женско право гласа одбије гласање за, а ко је против предлога секције, т. ј. ко је за то, да се женама да право гласа, гласаће против.

Секретар **Фехим Курбеговић** прозива посланике, који су гласали овако: Милорад Вујичић за, др. Лаза Марковић за, Ф. Курбеговић за, Ј. Дрофеник за, др. Хохњец против, Ј. Гослинчар против, М. Крајцић против, др. Шимрак против, Мехмед Алија (није овде), др. Храсница за, др. Жерјав за, Ј. Врсаловић за, Љуба Јовановић против, др. Шуменковић за, Лазар Јанкуловић за, Крста Пејовић против, Недељко Дивац против, Јован Маговчевић за, Михајло Живковић за, Хасан Миљковић за и Миша Трифуновић за.

(После гласања.)

Председник Миша Трифуновић: Господо, гласало је свега 20 посланика, 13 су гласали за, а седам су гласали против. Дакле, примљен је предлог секције. Господо, прелазимо на другу тачку овога параграфа. Молим претходно да чујете господина известивоца.

Ивестилац др. Грегор Жерјав: Друго питање које има да се реши, то је питање колико доба мора да има у једној општини онај, који рефлек-

тира и хоће да добије активно бирачко право. Сад је била стављена једна година, а господин Дрофеник предлаже, да буде две и о том предлогу морамо да гласамо. Ја изјављујем, да примам тај предлог и молим, да се гласа за њега.

Председник **Миша Трифуновић**: Предлог господина Дрофеника, који је усвојила и секција, гласи: »Да се за пасивно изборно право тражи рок пребивања у дотичној општини две године, а за активно право једна година«. Секција је то, господо, примила са већином гласова и предлаже законодавном одбору да тако прими. Ставићу, господо, овај предлог на гласање, како сам га прочитао. То је мишљење секције. Ко је за мишљење секције нека изволи седети... (Др. **Јанко Шимрак**: Ја молим, да се поименично гласа. — Др. **Халил бег Храсница**: То је опструкција, тражити код сваког члана да се поименично гласа. — Др. **Јанко Шимрак**: Ја имам права то да тражим, то није опструкција. Нећете ви мене овде тероризирати. — Др. **Лаза Марковић** и др. **Халил бег Храсница**: Нећемо ни ми да трпимо да ви нас тероризирате.) Молим господина Курбеговића, да изврши прозивку.

Фехим Курбеговић прозива посланике, да гласају, и они су гласали овако: Милорад Вујичић за, др. Лаза Марковић за, Јосип Дрофеник за, Јосип Хохџец против, Јосип Гостичар против, Крајиц против, др. Јанко Шимрак против, Мехмет Алија за, Храсница за, др. Грегор Жерјав за, Врсалковић за, Љуба Јовановић за, др. Илија Шуменовић за, Лазар Јанкуловић за, Крета Пејовић за, Недељко Дивац против, Милосав Рајчевић за, Јован Маговчевић за, Михајло Живковић за, Хасан Миљковић за, Миша Трифуновић за и Фехим Курбеговић за.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, гласало је свега 22 посланика, 17 је гласало за, а 5 против. Објављујем, да је примљен овај предлог по предлогу секције. Прелазимо на § 46. Молим господина известиоца, да објасни § 46. изборног закона, који је враћен секцији.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: Код § 46. ставио је господин Дрофеник предлог, да се траже нарочите квалификације, пореске квалификације за председнике општина и за општинске часнике, у том смислу, да уопште плаћају какав један порез, на који се може прописати општински намет. Секција је била против тога предлога већином гласова.

Председник **Миша Трифуновић**: Стављам, господо, на гласање § 46. овако, како је изишао из секције и како га је прочитао господин известилац. Ко је за то, да се § 46. прими онако како га је Секција редиговала и како га је прочитао господин известилац, нека изволи седети, а ко је против тога, нека изволи устати. (Већина седи.) Објављујем, да је § 46. примљен по предлогу Секције.

Сад долази на претрес § 59. изборног закона за Словенију. Изволисте чути г. известиоца.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: Код § 59. ставио је господин Дрофеник предлог, да прописује тога параграфа важи само за општине изнад 10.000 дуванства. Господин Дрофеник се боји, да би се могло догодити, кад смо изменили неке параграфе изборног реда, да влада можда каквом

никаном распушта општинске одборе у појединим општинама. (**Јосип Дрофеник**: Ја се не бојим!) Пошто таквих општина са преко 10.000 дуванства за право нема, ја мислим, да би господин Дрофеник могао повући свој предлог, јер нема опасности од шикана.

Јосип Дрофеник: Ја повлачим свој предлог.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: Секција је примила била предлог господина Дрофеника, али пошто га је господин Дрофеник сада повукао, повлачи га и секција и стога § 59. има да остане какав је и раније био, без измена.

§ 59. каже: да се у општинама, где су помуности, који су изгубили мандате, имали релативну већину, имају провести нови избори за цео општински одбор. (Др. **Јанко Шимрак**: Да чујемо предлог Секције!)

Јосип Дрофеник (чита): »§ 59. В обичинах, кјер се велед предписа члана 18. закона о заштити јавне варности ни реда в држави изпражњена места в обичинском одбору, има се извршити нова волитев целокупнега, обичинскога одбора, ако је в старем обичинском одбору, катере мандати со развелављени, творила релативно већино в одбору, другаче се има постопати по задљем одстављју § 41.«

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, свако како је прочитао § 59. ставићу га на гласање. Реч има господин Вујичић.

Милорад Вујичић: Ја бих желео, да знам, да ли су само општински часници бирани по пропорцији. (Глас: Јесу.) Ако је тако, не могу да разумем, зашто да се онда одузима право општинским људима, који нису били на комунистичкој листи. Ако се само понуђавају места комунистичких часника, онда то треба примити, али ако губе мандат и она лица, која нису била на комунистичким листама, само зато јер је била велика већина комунистичких кандидата, онда то не треба примити.

Председник **Миша Трифуновић**: Реч има господин Жерјав.

Известилац др. **Грегор Жерјав**: Овде нису у питању општински часници, него је у питању цео општински одбор. Где су комунистички мандати на основу закона о заштити државе поништени, треба да се реши, да ли да се врше само накнадни избори за допуњу општинског одбора, или се распушта цео одбор. Секцији се чинило праведно, да се распусти само тамо, где су комунисти имали релативну већину, а у осталим општинама, где то није случај, да се врше накнадни избори.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Шимрак.

Др. **Јанко Шимрак**: Право да вам кажем, као што је казао и господин Вујичић, ја ово не разумем. Истина, много од тога што је овде долазило као предлог нисам разумео, а ово сада најмање разумем. Ако ви велите, да је то закон о јавној безбедности, онда држим, да је логично да се према томе закону распушту избори за те комунистичке мандате, па да се види, ко ће онда доћи и да ли ће они имати релативну већину или не. Зашто да ми оним одборницима, који не потпадају под удар овога закона, укинемо мандате и да расписујемо поново изборе? Зашто нисте тако учинили у Парламенту? Зашто нисте овде укинули мандате, па да сте онда ишли поново на изборе? Ја не видим никаквога разлога овој ствари, за коју држим, да је чисто пасиве и да Законо-

давни Одбор овако насилно не може да одобри. Ако већ ви држите, да се та тако звана комунистичка партија, од које су доста њих прешли у демократску странку, ако мислите, да се они морају разрешити, онда нека се разреши само они, а не да се сва општинска заступства за то кажњавају.

Председник Миша Трифуновић: Реч има господин новинар.

Новинар: Право да вам кажем, ја се чудим да господин Шимрак ову ствар не разуме, ствар која је у смислу праведности демократизма. (Жагор.) Ми нисмо хтели да мандате комунистичке у општинама, где су они били у релативној већини, делимо на оне странке, које ће ићи на идуче изборе, него смо сматрали, да ту треба наћи средњу линију и компромис. На пример највише се викало после укинућа комунистичких мандата, да ће неке странке на тај начин бити дуго заступљене преко општинских одборника, који су последњи пут изабрани и сада ће ићи поново на изборе за комунистичке мандате и на тај начин добиће више него што би им ишло по чистој релацији. Ради тога смо сматрали за праведно, да расишемо у оним општинама пове изборе. Такав је случај у Трбовљу. Ја мислим, да је пуно више конзеквентно ово и, да то није никакво насилно него насупрот. Ја не полажем на овај § 59. ништа и ако и ви не полажете, ја сам спреман да паднем.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Шимрак.

Др. Јанко Шимрак: Рекао сам, да ваљда се и у општинама мора овако поступати, као што у парламенту. Ви сте ту укинули мандате комунистима, паће се говорило, да ћете њихове мандате међу собом разделити. Овде се поступало на тај начин, па нека се тако поступа и у општинама.

Новинар: Ја већу правити питање од тога, ако то падне.

Председник Миша Трифуновић: Ставићу на гласање члан 59., како је изабрао из секције и како га је прочитао господин новинар. Ко је за то, да се он прими тако нека изводи седети, а ко је против нека изводи устати. (Резултат није јасан.) Појединци ћемо гласати. Ко је за то, да се члан 59. прими, како га је прочитао господин новинар, гласаће за, а ко је против, казаће против.

Секретар Фехим Курбеговић прозива чланове одбора. (За време прозивке др. **Лаза Марковић:** Молим за реч пре проглашења резултата, а с обзиром на само гласање.)

Председник Миша Трифуновић: Изволите изузетно Вам дајем реч сада.

Др. Лаза Марковић: Ја сматрам, да је мој глас пуноважан, јер сам га дао, али констатујем, да сам погрешно, јер ја сам требао да гласам против.

Председник Миша Трифуновић: Гласало је свега 18 посланика: 11 за, а 7 против. Према томе је тај члан примљен. Молим господина новинара да изводи даље.

Новинар: Предлог господина Дулибића, да се овај изборни закон протегне и на Далмацију и у начелу, али с тиме, да чланови секције могу приликом расправе у одбору предложити, да се то протезање на Далмацију ограничи само на извесне чланове. Стога

секција предлаже, да се у поглављу означа, да се протегне и на Далмацију.

Господин др. Дулибић је спремно предлог, да би се овај закон проширио на Далмацију, али с таким редакционим изменама, које би омогућиле примену овога закона у Далмацији, па би се Министар Унутрашњих Дела овластно, да уредбом ове измене прошири.

Међутим се појавило то питање и за Босну и Херцеговину, пошто неки пријатељи желе, да би се овај закон проширио и на општине у Босни и Херцеговини. Пошто је ово питање веома комплицирано, ја стављам предлог, да се ово питање врати секцији, па да она поднесе извештај и онда да се о њему решава.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Курбеговић.

Фехим Курбеговић: Господо, ја сам прије једном згодом у Законодавном Одбору приговорно господину Министру Унутрашњих Дела, зашто се у Босни и Херцеговини не провађају општински избори и не донесе изборни закон за исту. Тамо сам навео, да имаде општинских управа, које 11 година владају без икакве одговорности. Навео сам, да имаде комесаријата на стотине, који без икакве одговорности управљају са општинама и са општинским иметцима, а не старају се за бољитак општине, нити одговарају коме. Навео сам, какво је стање у Сарајеву и данас они, који су на управи, немају никаквога народног поверења. Навео сам, да је стога потребно, да се за Босну и Херцеговину нарочито за организоване општине донесе неки изборни ред, да народ понаље на управу оне људе у које има поверење. Господин Министар Унутрашњих Дела је поднео један нацрт Законодавном Одбору, да га претресе мислећи да одбор може на овај начин, како то сада чини у погледу ревизије уредаба и тај законски предлог да оснажи и у крепост да стави. Међутим то не може бити, јер Законодавни Одбор ни по крајој процедури из § 133. Устава не може донети овакав изборни закон за Босну и Херцеговину, јер се ту ради о једном покрајинском општинском реду, а то је у стању да учини само Народна Скупштина. С тога се појавило мишљење, када се почела претресати ова уредба за Словенију, да се нађе некакав модус, да се она протегне и на Босну и Херцеговину. Наравески, да наши уређаји у Босни и Херцеговини нису једнолични са онима у Словенији, па према томе у оним додацима, који би се тицали Босне и Херцеговине, морало би бити модификација, а то се може учинити, ако би се ова уредба вратила у секцију, да донесе неке предлоге, да би се омогућило народу да понаље на управу оне људе, у које има поверења.

Ја се придружувјем предлогу господина новинара, и молим Законодавни Одбор, да би усвојио предлог, да се ова уредба врати у секцију, да се омогући да народна воља у Босни и Херцеговини дође до свога изражаја.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Шимрак.

Др. Јанко Шимрак: Господин др. Дулибић је ставио још прије свој предлог, а ја сам га именовано предложено господину председнику.

Истина, након што су учињене многе промене у овом изборном закону за Словенију нијетермије не предлажем са великим весељем, да се овај закон протегне па било на који крај, па тако и на Далмацију, али ипак уза све то, јер у Далмацији

владају у овом погледу управо дезолатне прилике. По општинама су наменшени комесари, по највише експоненти наше демократске странке, који троше без икаквог рачуна општински новац, и који све друге људе у општини сматрају према своме староме рецепту не само сепаратистима него аустрофилима, противдржавним елементима и тако даље и тако даље. Дакле, уједино рећи људи, који потпуно израбљују свој положај. На многим местима код општинских управа, господо, ја то отворено кажем, ја сам то сам некусно, кад сам био у Далмацији, да дајем обавештења, скупио се, опростите ми ову реч, али ја друге речи не могу имати, скупио се један олош и ми, господо, морамо ту ствар да пречистимо. Зато сам ја ставио у име господина Дулибића и читаваог нашег клуба овај предлог: »Одредбе овога закона, осим одредбе § 34, важиће и за Далмацију. Министар Унутрашњих Дела прописаше уредбом измене у редакцији овога закона, које су потребне за његову примену у Далмацији«. У колико сам могао разумети, господин извештач је казао, да би се ово могло вратити секцији. Ја мислим, да смо се, више мање, договорили, да се то прими као задњи члан овог законског нацрта. Ја молим господина председника, да овај наш предлог стави на гласање.

Председник Миша Трифуновић: Приступимо, господо, решењу. Као што видите, секција је усвојила предлог господина дра. Дулибића, да се овај изборни закон за Словенију протегне и на Далмацију, али секција напомиње у извештају, да се ово ограничи на извесне чланове закона. Господин Дулибић је учинио предлог, да се то протегне на Далмацију. Господин Курбеговић чини такође предлог са своје стране, а господин извештач у име секције тражи, да се врати овај део навраг у секцију.

Извештач др. Грегор Жерјав: У начелу примам.

Председник Миша Трифуновић: Кад то секција тражи, ја ћу ставити на гласање. Дакле стављам на гласање: ко је за то, да се овај последњи део изборног закона за Словенију, који говори о протезању на Далмацију и на Босну и који има једну резолуцију врати поново секцији, тај ће седети, а ко је за то, да се не врати изволиће устати. (Већина седи.) Објављујем, да је решено, да се овај део врати понова секцији.

Извештач др. Грегор Жерјав: Сад, господо, имамо једну резолуцију секције: »Законодавни Одбор очекује, да ће влада што пре, а најдаље за 6 месеци, поднети предлог закона о општинама за целу земљу«.

Председник Миша Трифуновић: Прима ли Законодавни Одбор ову резолуцију? (Прима.) Објављујем: да је ова резолуција примљена.

С овим смо, господо, свршили другу тачку дневног реда. Ја вам предлажем, да данашњу седницу закључимо, а идућу да закажемо за сутра 10. овога месеца у 10 часова пре подне.

Као прву тачку дневног реда предлажем претрес извештаја треће секције о уредби о инвалидима, као другу тачку претрес извештаја треће секције о враћеним члановима уредбе о заштити радника: као трећу тачку претрес извештаја уредбе Министарства Просвете о вишем школском савету; као четврту тачку можемо ставити уредбе Министарства Пољопривреде и Вода под

бројем списка 6, 7 и 8. Па можемо метнути као пету тачку Уредбу о Становима.

Др. Јанко Шимрак: Ја вас молим, да ставите као прву тачку дневног реда: Претрес извештаја треће секције, а то је наставак дебате о заштити радника. То је једна од најважнијих ствари, коју смо ми већ примили сем оних чланова, који говоре о радноме времену. Зато вас молим, да се та ствар метне на прво место. На друго место нека се метне претрес извештаја треће секције о уредби о становима, а даље како год хоћете.

Милорад Вујичић: Ја молим, да се седница одреди за понедељак а не за сутра. Ви видите, да данас у седници немамо господу из демократског клуба сем двојице. Ми сутра имамо седницу одбора за закон о подели земље. У тај одбор доћи ће сви чланови, и онда се овде неће имати с киме да ради. Зато је и потребно, да се ова седница одреди за понедељак.

Председник Миша Трифуновић: Како год окренете, ја примам предлог г. Шимрака. Ово што он хоће да се стави као прва тачка, ја сам метнуо као другу тачку. Једна је мука само, да се одреди време кад ћемо радити, јер и за пре и за после подне су седнице и клубова и секција, а међутим нама се приближава време истека рада. Зато ја и хитам. Ја сам ставио као прву тачку закон о инвалидима зато, што је г. Министар на томе инсистирао.

Фехим Курбеговић: На данашњем дневном реду била је као једна тачка уредба о становима. Ја сам желео, да се та уредба што пре претресе. Међутим чујем, да један од клубова прави од те ствари питање и тражи, да се она одложи и сада је та тачка дошла као пета или шеста тачка дневног реда, који се предлаже за сутрашњу седницу. Та је уредба од врло велике важности а ми имамо још свега 18 дана за овај рад, од којих ћемо радити највише 9 дана. Даље имамо још једну уредбу, која је изишла из III. секције а која је од врло велике важности за наше друштвене и економске прилике, а то је уредба о скупоћи. Ако ми не бисмо ону уредбу изменили онако, како је у секцији претресена, до 28. о. м., онда ће остати у важности ова садања уредба, која је у противности са Уставом, јер ови судови, које она предвиђа, не могу се по Уставу допустити. То што ти судови данас раде, то је један скандал. Они нису до сада погодили ни једнога богатана него само беднике и невољнике. Зато ја предлажем, да се за наредну седницу као прва тачка стави уредба о сүзбијању скупоће. Ако је ми не бисмо сада решили, онда ће остати и на даље ово зло стање, које нам је она донела и онда нећемо бити у могућности да ту скупоћу отклонимо.

Председник Миша Трифуновић: Господин Министар предложио је закон о инвалидима, а господин Шимрак предлаже закон о заштити радника. Ја сам и метнуо те две тачке на дневни ред. Ја знам, да има много важних ствари, али ја молим Законодавни Одбор, да ова два предлога о заштити радника и о инвалидима ставим на дневни ред овим редом као што сам прочитао. (Прима се.) Данашњу седницу закључујем, а идућу закажујем сутра у 4 сата после подне с прочитаним дневним редом.

(Седница је закључена у 12 часова.)